

Iskola három „múzeummal”

A szentegyházi Gábor Áron Szakközépiskolát több mint ötven éve a két Homoród mente tanulóifjúságának egyik középfokú oktatási központjaként tartják számon. Nem is csoda, hiszen a 460 fős diákság közül legalább 200 fő manapság is a környező településekről (Lövete, Kápolnásfalu és Homoródmámás) ingázik ide naponta. Az 1957-58-as tanévben létesült líceumban, figyelembe véve a munkaerőpiac kihívásait, ma elsősorban a faipar, a könnyűipar, autószerelés, építkezés és a vendéglátóipar számára képeznek munkaerőt. Az itt folyó oktató és nevelő munkáról, valamint a tanszemélyzetről sok mindent megtudhatunk azokból az emlékkönyvekből, amelyeknek anyagát Máthé István igazgató és kolléganője, Nagy Eszter gyűjtötték össze. Ezeket lapozgatva figyeltem fel arra a nem szokványos adatra, hogy a líceum múzeummal is rendelkezik. Pontosabban múzeumokról van szó, ugyanis az emlékkönyvekben három önálló gyűjteményről is szó esik. A helyszínre kiszállva, megtudtam Máthé István igazgatótól, aki szívélyesen kalauzolt végig a múzeumokon, hogy a legrégebbi közülük a **néprajzi gyűjtemény**. Létesítésének ötlete már ezelőtt harminc évvel megfogalmazódott. Sófalvi Sándor nevelő 1980 januárjában kezdte el a gyűjtőmunkát a bentlakó diákok bevonásával, akik Székelyföld különböző kistájakairól (a két Homoród mente, Sóvidék, Erdővidék, Gyergyó és Alcsík) érkeztek ide. Öt év alatt több mint 650 tárgy gyűlt össze a céltudatos, komoly gyűjtőmunka eredményeként. A gyűjtemény tárgyairól Sófalvi Sándor egy naplót is vezetett, amelyben feljegyezték többek közt a tárgy nevét, származási helyét, készítésének idejét, a gyűjtő nevét stb. A munkát Sófalvi utódja, Godra János nevelő is tovább folytatta, újabb hetven tárggyal bővítve a gyűjteményt, amely a honismereti vetélkedőkön résztvevő diákok gyűjtőmunkájának köszönhetően a közelmúltban több mint száz darab tárggyal gazdagodott. Az összegyűjtött tárgyakból ma tartalmas kiállítás látható egy erre a célra átalakított tornácos épületben, amely akár tájháznak is beillene. Van hagyományos eszközökkel felszerelt pincéje, konyhája, régi paraszti bútorzattal berendezett tisztaszobája, valamint a bal oldali részen egy kiállítóterem. Évtizedek hosszú során át elsősorban a két Homoród vidékének használati tárgyai halmozódtak s halmozódnak itt fel. A múzeumi tárgyak gyűjtése nem szünetel, ugyanis az 1994-ben létrehozott Gábor Áron Líceumi Alapítvány a gyűjtőmunkát ma is egyik fontos feladatának tekinti.

A második múzeum, vagyis a **kismesterségek gyűjteménye** 2005 októberében létesült. Adományokból, pályázati pénzekből sikerült kialakítani egy olyan külön termet, amelyben a két Homoród mente egykor virágzó kismesterségeinek (kovács, kerekes, asztalos stb.) tárgyi emlékei kaptak helyet. A gyűjteményben többek közt látható egy kovácsműhely teljes felszereléssel (fújtató, tüztér, üllő, kisebb-nagyobb méretű ráverők és kalapácsok), a régi asztalosmesterség teljes eszköztára (műhelypad, rámás fűrész, különböző méretű gyaluk, vésők és fűrök, fából készült

mérőeszközök), köszörű, vízfűrészfűrészlapja, fából készült esztergapad és egy egész suszteráj, azaz a hajdani cipész szakma minden kelléke stb. A gyűjteményben egy vízfűrészfűrész, egy posztványoló és a ma romokban heverő vashámor méretarányos makettje is megtalálható.

A harmadik múzeum, az **iskolamúzeum** egyedülálló a környéken. 2008-ban nyílt meg a szentegyházi középiskolai oktatás 50. évfordulóján. Maga a múzeum Lövétébányán, az egykori I–IV. osztályos iskola termeiben van berendezve. Amint belépünk az épületbe, a folyosó falain máris a 1970–80-as évek egyenruháit szemlélhetjük meg. Látható itt béléanyagból készült, világoskék óvodai viselet, sötétkék-narancssárga sólyomruha, pionírruha, fehérkék kockás kisiskolás egyenruha és annak sötétkék középiskolai megfelelője. De itt olvasható a kor szellemét hűen idéző jelszó: **ÉLJEN A NÉPEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS A VILÁGBÉKE**. A folyosó egyik sarkát pionírzászlók, dob és kürt, régi diplomák és fényképek díszítik. Aztán egy osztályterembe lépve, mintha időgépbe ültünk volna... A katedrán a Lövete-Vaskőbánya-i 4 éves elemi iskola beírási naplói az 1950–60-as évekből, mellettük kalamáris, tintásüvegek, csengettyű, petróleumlámpa és Lenin szobra. A katedra mellett egy jókora számológép piros és kék gömbökkel, háta mögött rongyos térképek felcsavarva. A terem közepén az idő foga által megviselt apró fapadok sorakoznak, a sarokban az elmaradhatatlan érckályha fénylik frissen bronzozva. Mellette megkopott szemléltetőeszközök porosodnak. A szekrények polcain régi rádiók, szertári kellékek, valamint Marx, Engels és Lenin művei sorakoznak.

Egy másik terem a régi óvoda hangulatát idézi. A kis asztalokon a jól ismert műanyag játékok, a szekrényekben megkopott babák, kis dobok, vedrecskék, gumiruca, gumipingvin, gumibárány stb. A sarokban roller és háromkerekű bicikli fogadja a múzeumlátogatót. A falakat papírból kivágott, színezett virágok, törpék díszítik. Dicséret az ötletgazdának, amiért nem egy félreeső helyre rakatta ezeket a tárgyakat, hanem iskolamúzeummá alakította a hajdan gyerekkacagástól hangos bányatelepi iskolaépületet. Máthé István igazgató elmondta, hogy még nem tettek pontot a gyűjtögetés végére, az iskolai tárgyak hamarosan újabakkal bővülnek. Azt is elmondta, hogy az iskolamúzeumnak egyelőre nincs nyitvatartási programja, de ha a betérni akaró előre jelzi szándékát a szentegyházi Gábor Áron Szakközépiskolában, akkor a látogatást lehetővé teszik. Érdeklődő, kíváncsiskodó, nosztalgizálni vágyó, a gyermekkorát felidézni kívánó turista tehát bátran kopogtasson az iskola titkárságán vagy az igazgató úr irodájának ajtaján, mert mindig nyitott ajtókat fog találni, bármelyik múzeumot is szeretné meglátogatni.

Mihály János

ÖRÖKSÉGÜNK

Történelem. Népelet. Néphagyomány.

IV. évf. (2010) 2. szám

História

4 Sándor-Zsigmond Ibolya: Állatmutató versenyek.

Visszatekintő egykori állatkiállításainkra

8 Mihály János: A magyar és székely történelmi zászlósrókról röviden

10 Bicsok Zoltán: Fondok és gyűjtemények a Román Országos Levéltár csíkszeredai kirendeltségének kezelésében 6. Csík-, Gyergyó- és Kászsorszék levéltára (I)

Lábjegyzet

13 Forró Albert: Botár István: Kövek, falak, templomok

Életutak

14 Mihály Tibor: Akikre Oroszhegyen büszkék lehetünk.

Tamási György olvasókanonok

Népi kultúra

16 Jakab Rozália: Kendertermelés a Nyikó mentén

19 István Lajos: Falucsúfolók

Tárgyi örökségünk

20 Fábrián Gabriella: Mária-tisztelet Erdélyben

Jelzések, emlékek, vélemények

22 Veres Péter: A korondi LIKASKŐ esetleges csillagászati szerepe

25 Kolombán-Antal József: Gondolatok a székely harisnya története kapcsán.

Nyugati átvétel vagy szkíta örökség?

26 Balácsi Dénes: Hogyan tovább, Homoród?

Székely fonó

28 Székelyföldi esetek

Évfordulóink

30 P. Buzogány Árpád: Udvarhelyszéki helyismereti évfordulók. 2010. május–szeptember

A címlapon:

Lécfalvi Gyárfás Domokos földbirtokos (1814–1895)

Megyei állatkiállítás helyszíne (Székelykeresztúr, 1937)

A felvételek a székelykeresztúri Molnár István Múzeum fotóarchívumában találhatóak.

Lásd Állatmutató versenyek. Visszatekintő egykori állatkiállításainkra című cikkünket a 4. oldalon.

ÖRÖKSÉGÜNK: Történelem. Népelet. Néphagyomány. IV. évfolyam (2010) 2. szám

Megjelenik negyedévente. Kiadja a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont. **Igazgató:** Szócs Endre.

A Forrásközpont fenntartója: Hargita Megye Tanácsa.

Főszerkesztő: Kolombán Zsuzsánna.

Szerkesztőbizottság: P. Buzogány Árpád, Mihály János, Miklós Zoltán, Kovács Árpád.

ISSN 2067-7367

A szerkesztőség címe: Székelyudvarhely, 1918. December 1 utca, 9. szám, II. emelet.

A folyóirat megrendelhető a 0266-214440 (Szócs Klára) telefonszámon, illetve az oroksegunk@hereditas.ro e-mail címen. További információk a www.oroksegunk.ro honlapon találhatóak.

Támogató: Communitas Alapítvány

Nyomdai munkálatok: Infopress Group Rt., Székelyudvarhely

Médiapartner: Szabadidőkalauz, www.szabadidokalauz.ro

